

Fjellbanken som medspiller i utfordrende tider

SpareBank 1
LOM OG SKJÅK

Lesja 01.02.2023

Iren Nystuen, Landbruksansvarlig SpareBank 1 Lom og Skjåk

Landbruk i Fjellbanken

Tall pr. 30.09.2022

Kommune	Volum
Dovre	187.858.870
Lesja	395.395.190
Vågå	197.619.895
Lom	165.085.184
Skjåk	267.118.147
Øvrige Kommuner	83.859.748
Sum	1.296.937.034

Produksjon	Volum	Antall kunder	Snittengasjement
Skog	4.017.500	3	1.339.167
Mjølke	635.352.105	201	3.160.956
Storfe kjøtt	205.800.217	70	2.940.003
Sau	165.903.693	80	2.073.796
Geit	11.845.300	6	1.974.217
Svin	100.831.981	24	4.201.333
Planteproduksjon	142.267.839	44	3.233.360
Tjenester tilknyttet landbruk	30.918.400	19	1.627.284
Sum	1.296.937.035	447	2.901.425

Kunder med kredittengasjement i banken. De som ikke har lån/kreditt er ikke medregnet.

SpareBank 1
LOM OG SKJÅK

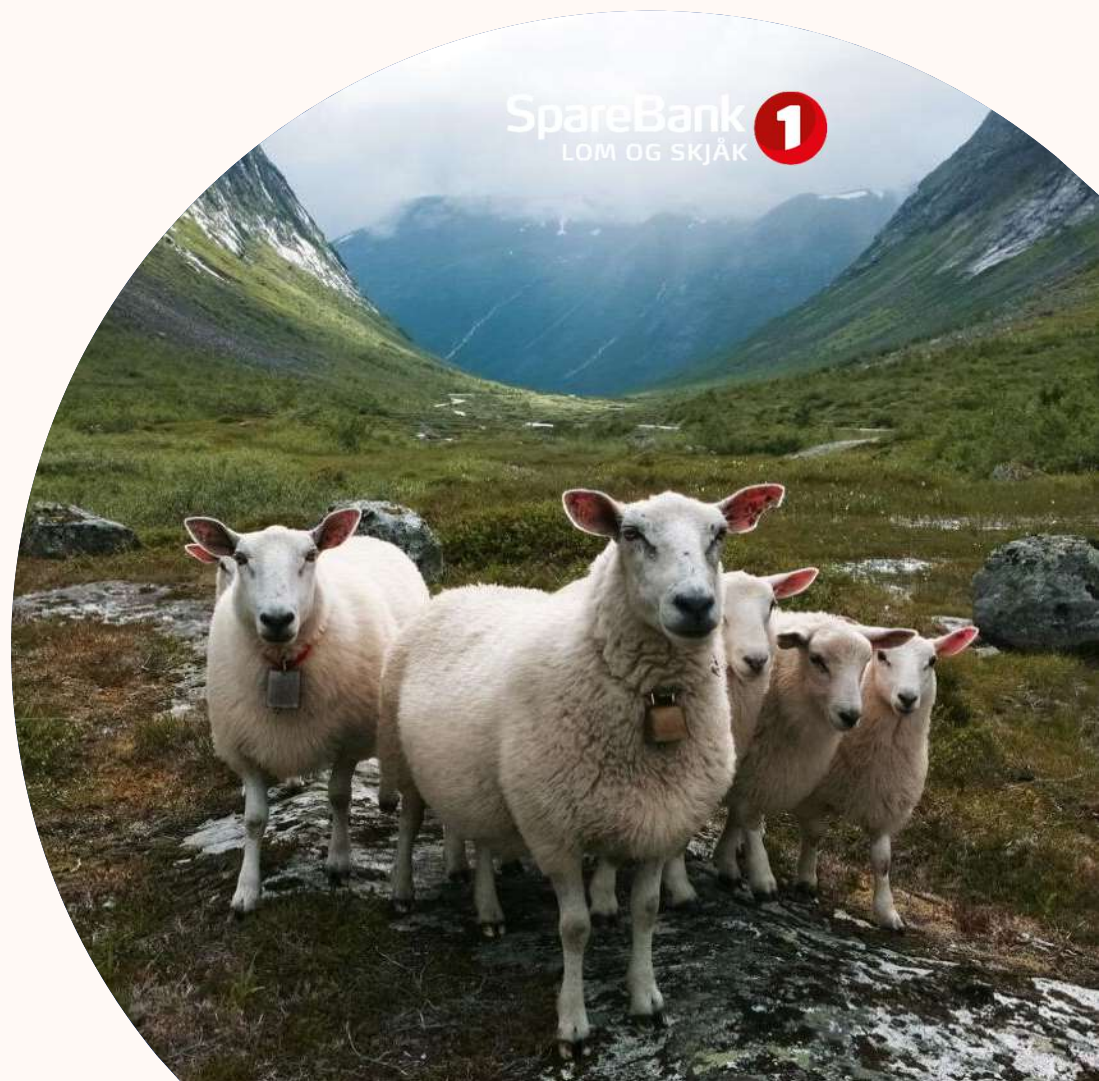
Landbruk i Fjellbanken forts.

Andelen store engasjement øker
fra **14** engasjement over MNOK 5 i 2014 til **79** engasjement
over MNOK 5 ved utgangen av september 2022.

Disse engasjementene utgjør nå ca. 55% av bankens totale
utlån til landbruk.

Landbruksengasjementene utgjør samla en
teoretisk liten risiko for banken:

Volum	%
867.209.897	67 %
358.400.649	28 %
11.614.951	1 %
59.711.537	5 %

Banken er medspiller – ikke motspiller – husk det!

A jour i banken – hva med leverandører og andre kreditorer? Livdyrfinansiering?

Muligheter som kan diskuteres:

- Avdragsfrihet en periode
- Refinansiering av andre kreditorer
- Tilleggs kreditter
- Endret avdragsprofil – måned, kvartal, halvår, år
- Driftssikkerhet – gammelt utstyr som er modent for utskifting? Stopp i våronn/slåtten

I de aller fleste tilfeller kan vi finne ei løsning sammen – men da er det viktig å ta kontakt!

Tlf 41 41 56 41

E-post:

in@fjellbanken.no

FINANSIERING I LANDBRUKET - LEASING

Hva passer for leasing

Hva skiller leasing og lån (salgspantlån)

Når er leasing fornuftig - når er det ikke

Hva passer for leasing?

Leasing er ideelt for kjøretøy og andre maskiner og utstyr som enkelt lar seg identifisere og er omsettelig i et annenhåndsmarked.

Leasing er ikke egnet for maskiner og utstyr som er inkorporert i annet utstyr, som typisk er kostnadskrevende å montere/demontere, eller har et begrenset annenhåndsmarked.

Hva leases mest?

- Personbiler
- Varebiler
- Lastebiler
- Anleggsmaskiner
- Landbruksmaskiner
- Traktorer

Hva skiller leasing og lån (salgspantlån)?

- Leasing gir eiendomsretten til det man kjøper til finansieringsselskapet
- Lån (salgspantlån) beholder/sikrer eiendomsretten til det man kjøper, men fordrer pant i registreringsnummeret som tinglyses i motorvognregisteret

Fordeler med leasing

- Sparer andre panteverdier
- Direkte utgiftsføring
- Fleksibilitet underveis
- Brukt utstyr så vel som nytt kan leases
- Slipper å forskuttere all merverdiavgift

Ulemper med leasing

- Gir for stor utgiftsføring
- Mister effekt av jordbruksfradraget
- Får for stor gjeldsbelastning/for mye betalingsforpliktelser
- Utkjøp ved endt leie
- Kjøp (lån eller kontant) på slutten av kalenderåret gir mer avskrivning enn leasing, spesielt ved fullfinans

Landbruksmaskiner

- Det er alltid merverdiavgift på salg av landbruksmaskiner
- Det er ikke engangsavgift på landbruksmaskiner
- Landbruksmaskiner finansieres primært på leasing, alternativt med lån med andre pantesikkerheter

Traktorer

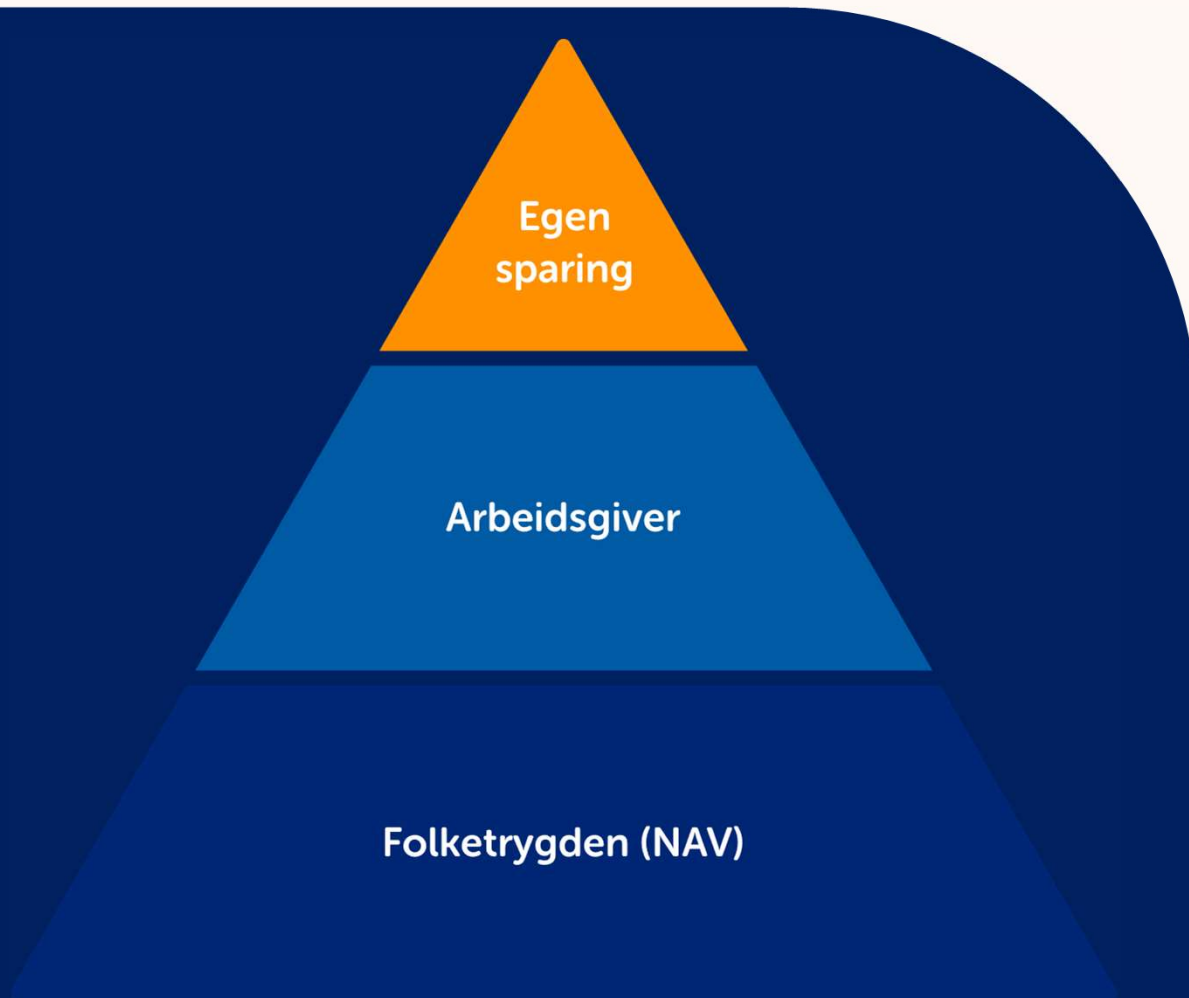
- Det er alltid merverdiavgift på salg av traktorer
- Det er ikke engangsavgift på traktorer
- Traktorer kan finansieres med både leasing og salgspantlån
- Salgspantet eller leasingavtalen tinglyses i motorvognregisteret

Pensjon i landbruket

Hva skal du leve av som pensjonist?

Pensjonspyramiden

Slik er pensjonen din bygd opp

Når du er født avgjør din pensjon fra folketrygden

Født mellom 1943 og 1953

Beholder opptjening etter gammelt regelverk

20 beste år med inntekt avgjør størrelsen på pensjonen

Født mellom 1954 og 1962

Kombinasjon av gammelt og nytt regelverk:

Født 1954: 9/10 etter gamle regler og 1/10 etter nye

Født 1962: 1/10 etter gamle regler og 9/10 etter nye

Født i 1963 eller senere

Kun nye opptjeningsregler.

Opptjening for alle år i arbeid

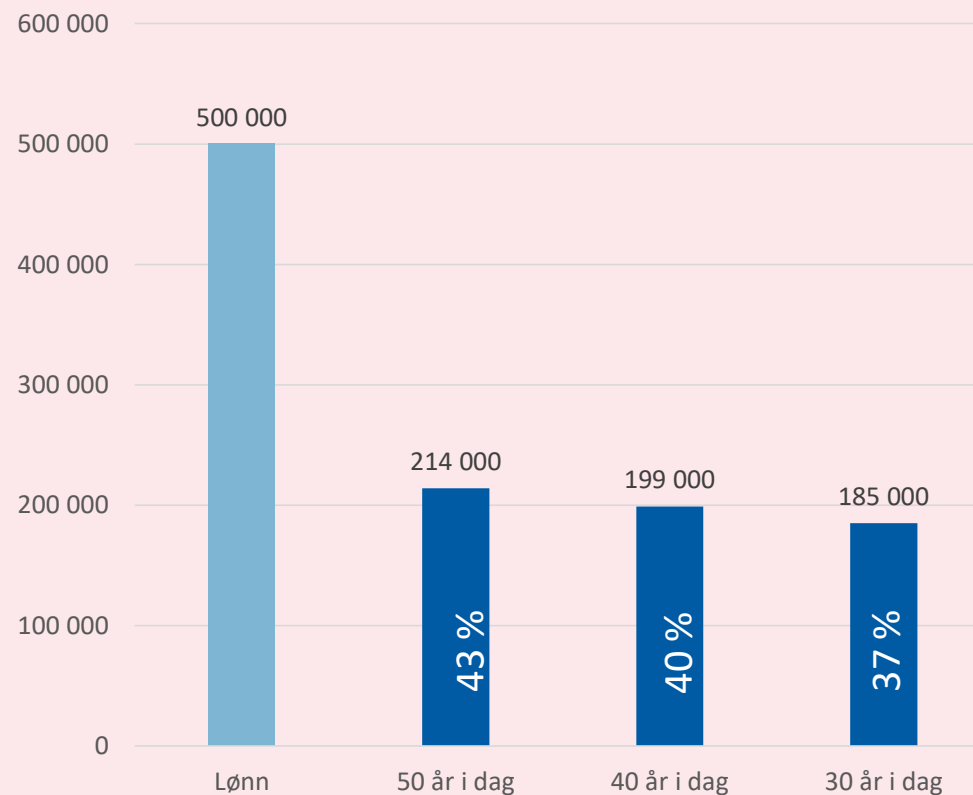
Opparbeider pensjon for alle år med arbeidsinntekt

Hva kan du forvente deg i pensjon fra folketrygden?

Det avhenger av:

- når du er født
- hvor lenge du jobber
- hvilken lønn du har

Er du født i 1963 eller senere vil hver krone du tjener påvirke hvor mye du får fra staten når du slutter å jobbe.

Folketrygden – hva skal du huske?

18,1 %

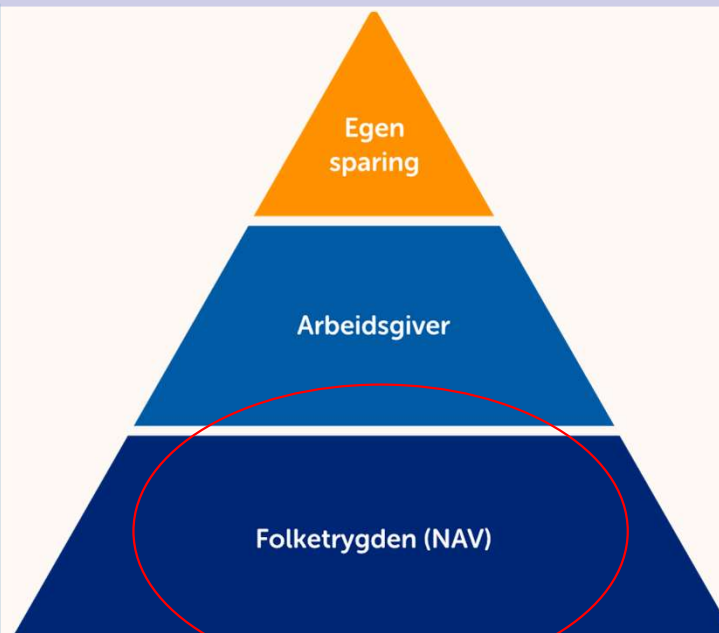
For hver krone du tjener, sparer staten 18,1 øre til din pensjon for lønn opp til 7,1 G

Opptjening fra 13 til 75 år.

Jobb = opptjening

Pensjonsbeholdningen fylles opp så lenge du er i arbeid og reguleres i takt med lønnsveksten.

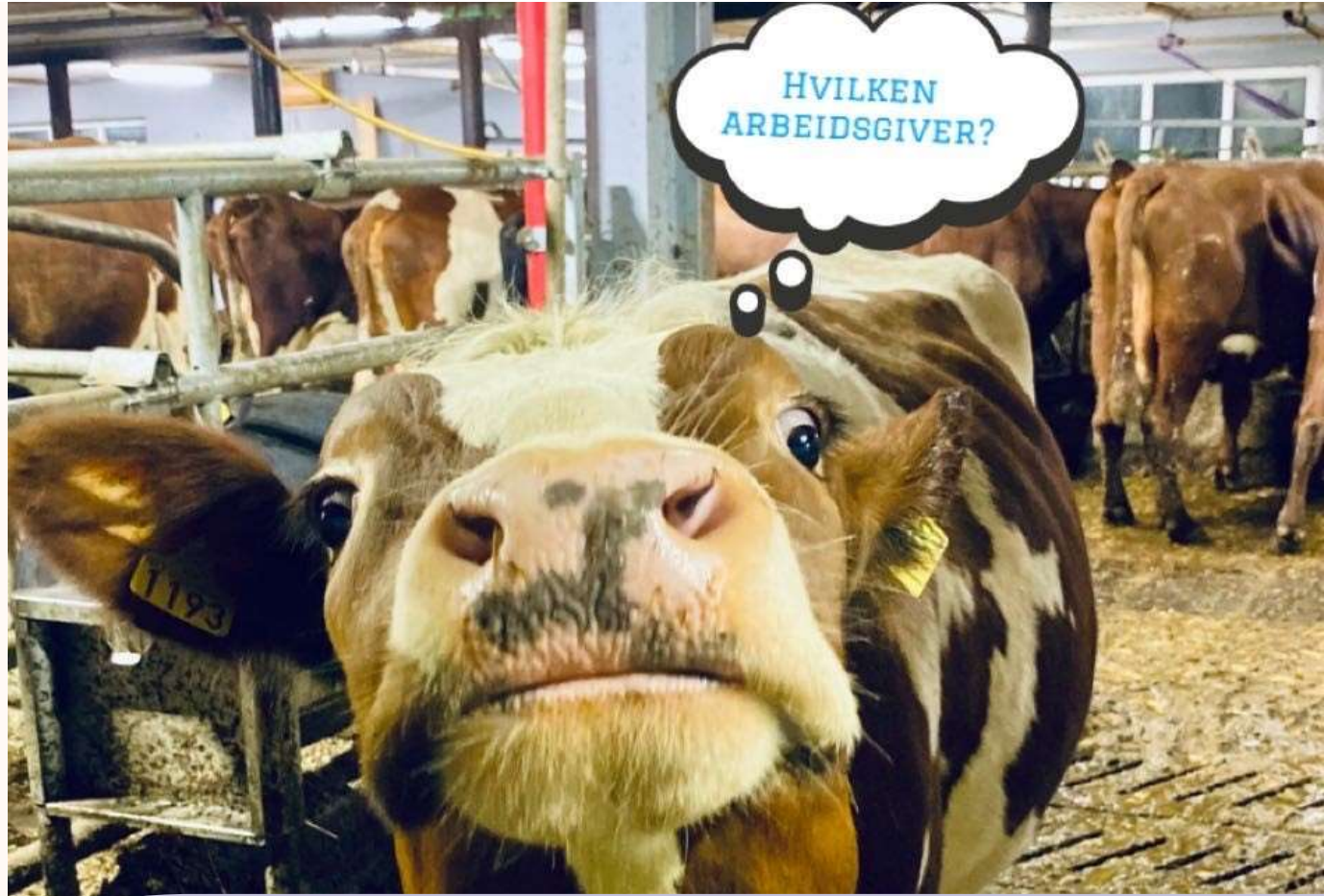
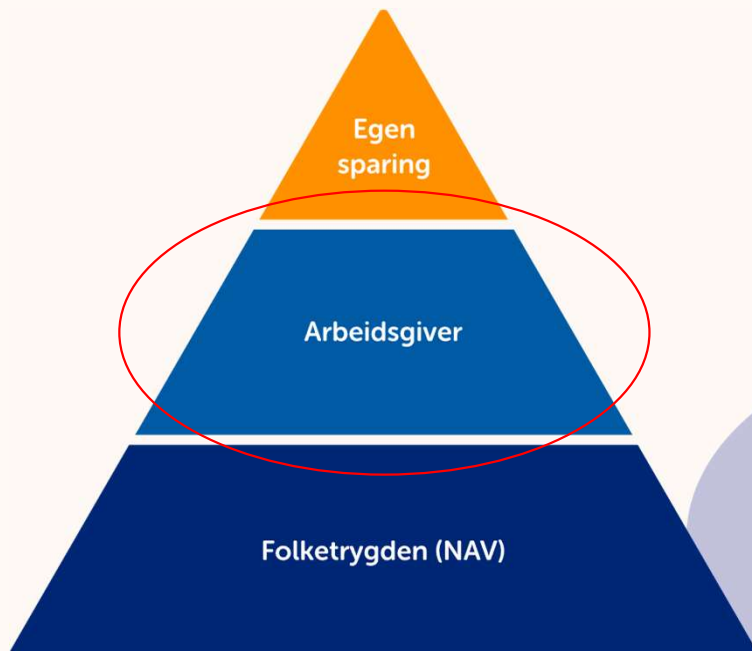

Fordeles ut

Pensjonsbeholdningen fordeles over antall år du skal ha pensjon.

Pensjon fra arbeidsgiver?

- De fleste bedrifter med ansatte er lovpålagt å spare til pensjon for sine ansatte.
- Hvordan sparer man når man er selvstendig næringsdrivende?

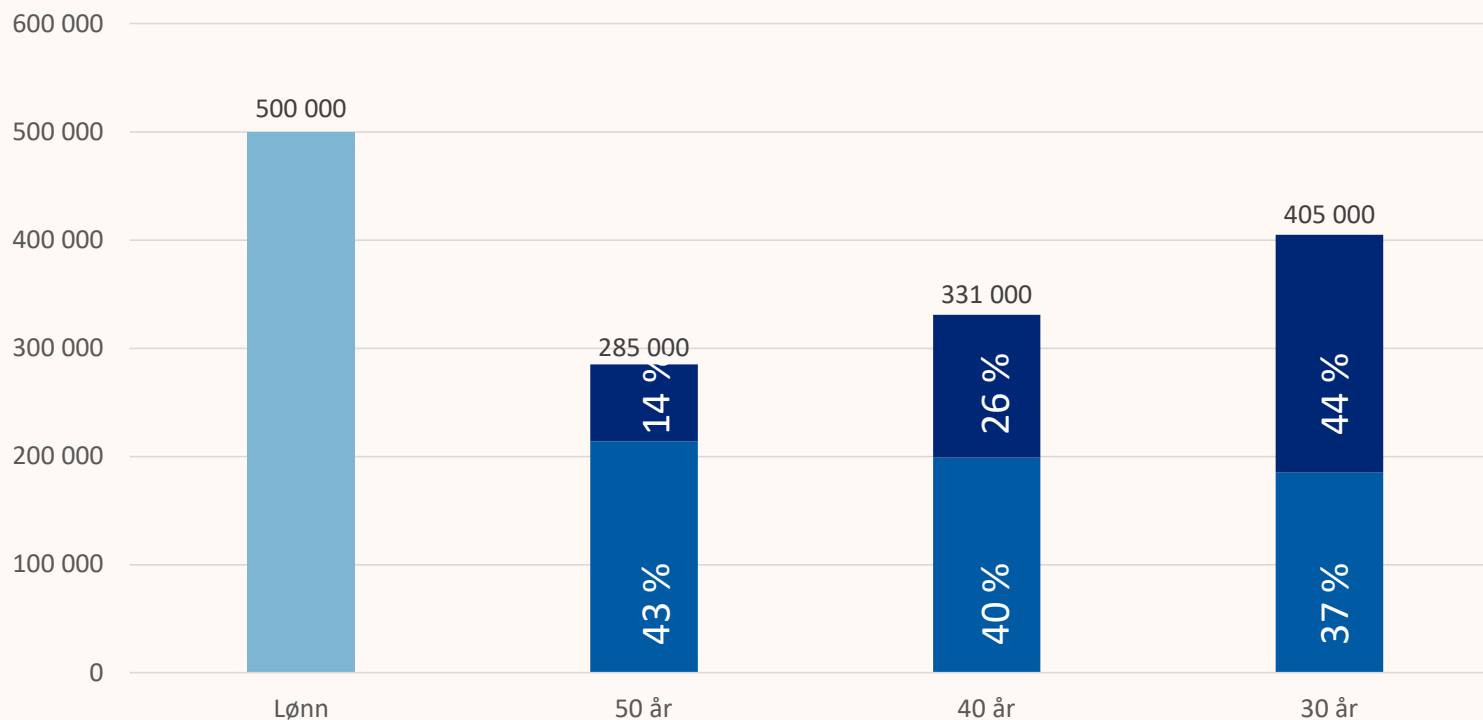

Innskuddspensjon – (Pensjonskapitalbevis hvis tidligere arbeidsgiver)

- Sparing som gir månedlig utbetaling når du slutter å jobbe
- Du kan spare inntil 7 % av din personinntekt opp til 12 G

Pensjonsprognose

- personinntekt 500 000 kroner

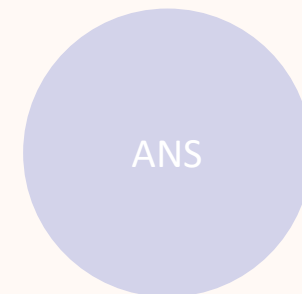
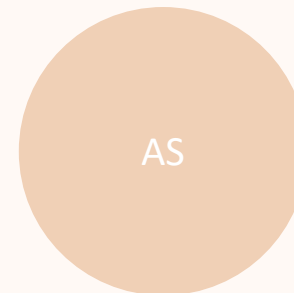
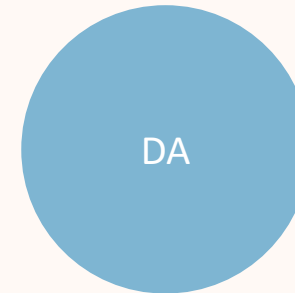
Forutsetninger:

Årslønn lik 500 000 kr og at du jobber fra 25 til 67 år.

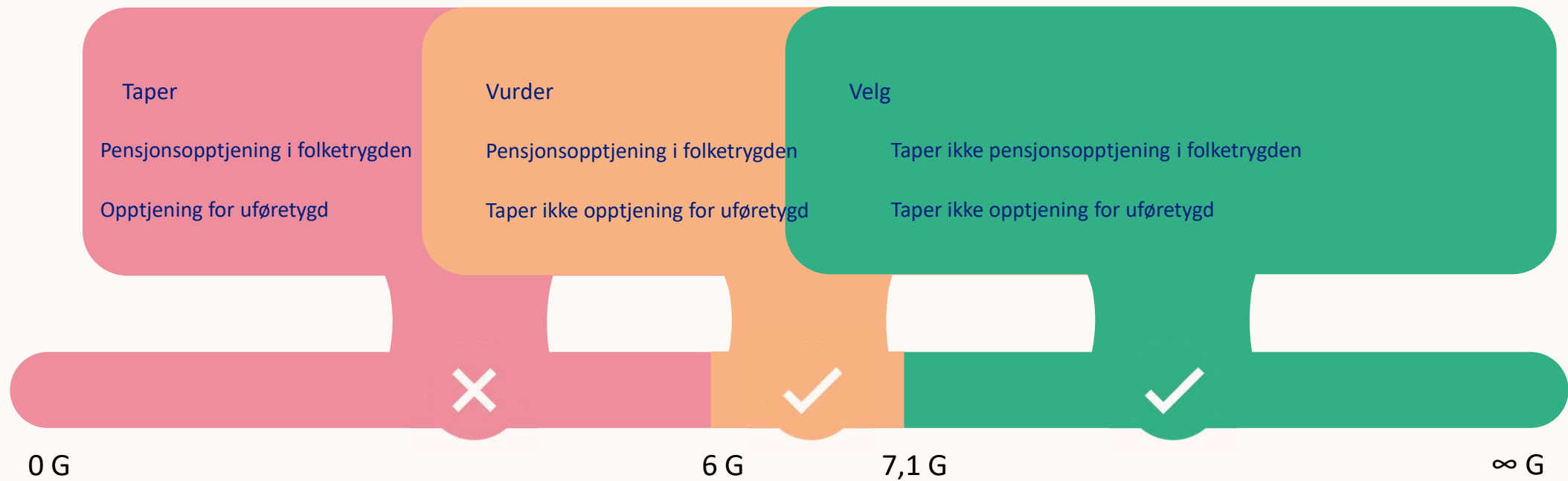
Innskuddspensjonen tilsvarer første års utbetaling av 10 år og forutsetter 7% sparing med alderstilpasset profil fra din alder i dag til 67 år.

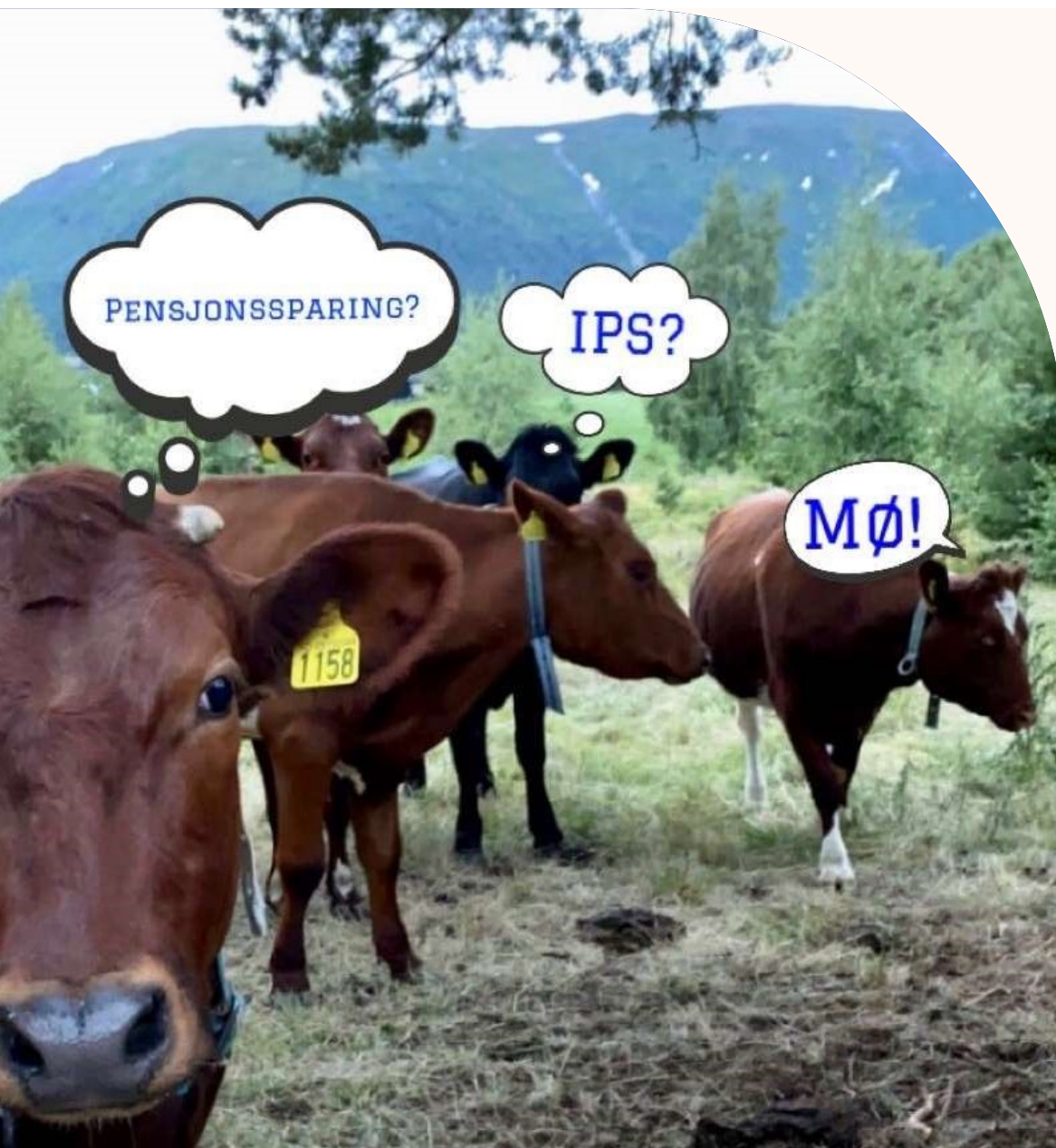
Oppdatert for G = 111 477(1.5.2022)

Selvstendig næringsdrivende

Innskuddspensjon for alle?

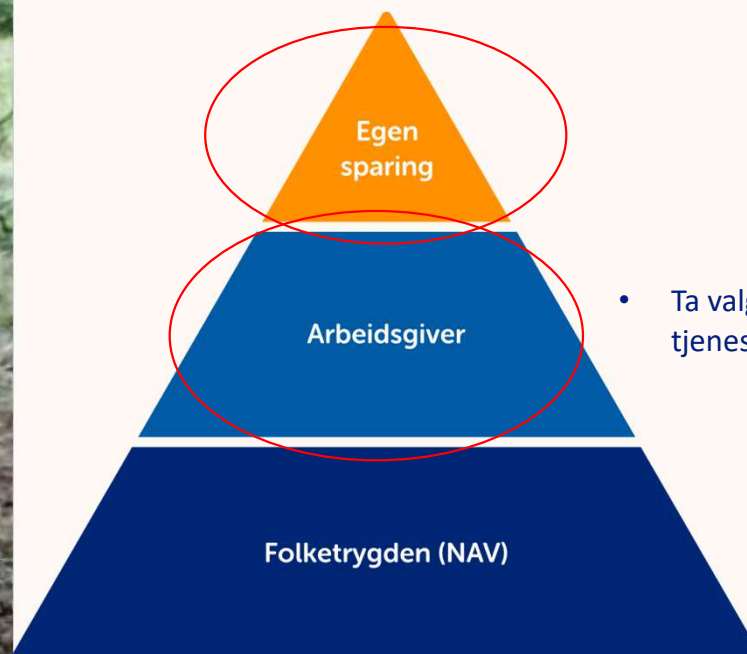

Egen sparing

Hva kan du gjøre? - Start sparing i dag!

- IPS
- Innskuddspensjon (etter behov)
- Pensjonssparekonto
- Fondssparing

- Ta valg som ivaretar tjenestepensjonen

Ulike behov... men ikke hugget i stein!

	IPS	INNSKUDDSPENSON	PENSJONSSPAREKONTO
Blandingsøkonomi: Veksler mellom lønn og næring Jobber deltid og har næring på si' Ufrivillig selvstendige			
Varig fulltid selvstendige Høyt lønnet Har ansatte - OTP-pliktige			
Varig fulltid selvstendige Lavt lønnet Vekslende inntektsgrunnlag			

Egenskaper

IPS – Pensjonssparing med skattefordel

Investeringsvalg

- Uten åpent fondsutvalg
- Aktiv, indeks- eller svanemerket forvaltning

Tidligst uttak når du fyller 62 år. Utbetalingstiden er minimum 10 år og til du er minst 80 år, kortere ved lav saldo (20 % av G per år)

Skatt:

- Fradrag i alminnelig inntekt ved innbetaling, **maks kr 15 000,- per år** og uavhengig av næringsinntekten
- Hele utbetalingen skattlegges som alminnelig inntekt ved utbetaling
- **Saldo inngår ikke i beregningsgrunnlaget for formuesskatt**

Forsikring:

- Avkastningsgaranti i utbetalingsperioden
- Uten uførepensjon og innskuddsfritak - saldo kan benyttes som uførepensjon

Lave omkostninger – beregnes av saldo og uten fastpris for administrasjon

Egenskaper

INNSKUDDSPENSON

Investeringsvalg:

- Inkl. åpent fondsutvalg (hvis ønskelig)
- Aktiv, indeks- eller svanemerket forvaltning

Tidligst uttak fra du fyller 62 år- og utbetalingstid til 77 år, kortere ved lav saldo (20 % av G per år)

Skatt:

- Fradrag i personinntekt ved innbetaling, maks 7 % av næringsinntekten opp til 12 G
- Skattlegges som pensjonsinntekt ved utbetaling.
- Omkostninger og risikodekninger inngår i beregningsgrunnlaget for skattefradraget
- Reduksjon i folketrygdopptjening når inntekt < 7,1 G.
 - Dårlig for lavtlønnet og særlig gunstig for høytlønnet
- Kapitalen inngår ikke i beregningsgrunnlaget for formuesskatt

Forsikring:

- Obligatorisk innskuddsfritak
- Frivillig uførepensjon (krav om helseerklæring) og etterlattepensjoner

Omkostninger – beregnes av saldo + fastpriselement for administrasjon

7 % fra
første
krone fra
1.1.23

Egenskaper

PENSJONSSPAREKONTO

Investeringsvalg:

- Uten åpent fondsutvalg
- Aktiv, indeks- eller svanemerket forvaltning

Ingen bindingstid – spar så mye og så ofte du vil.

Skatt:

- Avkastning
 - Renter 22 %
 - Aksjer 37,84% - skjermingsfradrag
- Formue
 - Renter vekter 100 % i beregningsgrunnlaget for formuesskatt
 - Aksjer vekter 75 % i beregningsgrunnlaget for formuesskatt (verdsettelsesrabatt)

Forsikring:

- 105 % av saldo utbetales ved død.
- Uten uførepensjon og innskuddsfritak, saldo kan tas ut fritt

Lave omkostninger – beregnes av saldo og uten fastpris for administrasjon

HJELP TIL Å FINNE UT MER?

Nyttige lenker

www.norskpensjon.no

Hos Norsk Pensjon kan du få en samlet oversikt over dine antatte pensjonsrettigheter både i folketrygden, fra private tjenstepensjonsordninger og individuelle avtaler. Du finner her detaljer om private pensjonsrettigheter.

www.nav.no

På NAVs nettsider finner du pensjonsberegning på alderspensjon fra folketrygden, AFP og tjenstepensjon fra de største offentlige og private leverandørene. Du finner her detaljer om din alderspensjon fra folketrygden.

www.afp.no

På siden til Fellesordningen for AFP finner du informasjon om AFP i privat sektor. Her kan du også ta en test som gir en indikasjon på om du har rett til ny AFP i privat sektor.

www.skatteetaten.no

Hos Skatteetaten finner du informasjon om skatt på pensjon.

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/tilskudd%20til%20tidligpensjon?resultId=2.0&searchQuery=tidligpensjon>

Tidligpensjon til jordbrukere. Via jordbruksavtalen er det etablert en tidligpensjonsordning for bønder. Målet er å bidra til å lette generasjonsovergange i jordbruket for de som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra jordbruk/gartneri og skogbruk.

Ta gjerne kontakt for
en pensjonsprat 😊

Tlf 41 66 71 48

E-post: vw@fjellbanken.no

